

Opsamling på drøftelser i fagudvalg for håndværk og design i 2024

Februar 2025

1. Møder og inddragelse i fagudvalget i 2024

Fagudvalget har holdt tre møder i 2024 i perioden oktober til december. Første møde var et fælles kick-off arrangement for samtlige fagudvalg. På andet og tredje møde har fagudvalget haft indledende drøftelser om faget og identificeret centrale opmærksomhedspunkter, som fagudvalget vil have fokus på i det videre arbejde med fagplanen. På tredje møde har fagudvalget derudover været i dialog med Børne- og Undervisningsministeriets rådgivende faggruppe for faget.

Fagudvalget har desuden været i dialog med undervisere i faget på læreruddannelsen.

2. Kort resume af pointer fra fagudvalgets drøftelser i 2024

Fagudvalget ser, at det er centralt at bevare håndværk og design som et værkstedsfag, hvor elevernes praktiske, æstetiske og eksperimenterende processer er udgangspunkt for kobling af teori og opbygning af kunnen.

Fagudvalget oplever, at faget er centralt for elevernes engagement og mestringsoplevelse inden for bæredygtig dannelse. I faget kan eleverne arbejde med bæredygtig dannelse gennem praktiske erfaringer med og forståelse af egen og andres materielle kultur. Dette gælder både for elever, som har det obligatoriske fag, og for dem, der vælger valgfaget, hvor der er mulighed for særligt fordybende og undersøgende perspektiver.

Fagudvalget har drøftet forskellige aspekter af et mestringsorienteret elevperspektiv ud fra nøgleord som hånddelag, kreativitet, skaberglæde, forestillingsevne og stolthed. Derudover har fagudvalget delt perspektiver på, hvordan elevernes hverdagserfaringer kan kobles med omverdensorienterede og aktuelle temaer. Fagudvalget har drøftet progression i det obligatoriske fag på 3.–6. klassetrin og valgfaget på 7. og 8. klassetrin, og hvordan fagets kerneområder kan kobles tættere sammen i elevernes undersøgende og skabende arbejde.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Teglholmsgade 1
2450 København SV

Telefon: +45 33 92 50 00
Mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk

CVR-nr.: 29634750

Børne- og
Undervisningsministeriet

Fagudvalget ønsker, at den kommende fagplan tydeligt og inspirerende kan kommunikere til lærere om indhold og arbejdsformer med eksempler.

3. Indledende drøftelser om faget samt fornyelse og slankning

3.1 Fagets formål

Fagudvalget har drøftet fagets formål og ser det som centralt, at eleverne gennem erfaring med fagets metoder og indhold både udvikler mod til at håndtere hverdagslivets praktiske gøremål og dømmekraft til bæredygtige og inkluderende handlinger. Dette gennem elevernes blik for forskellige traditioner og erfaring med egen og andres materielle kultur i fortid, nutid og fremtid.

Fagudvalget har vendt, hvordan nysgerrighed og undring kan skabe læring hos eleven i en varieret og meningsskabende undervisning. Fagudvalget har derudover drøftet håndværk og design som et værkstedsfag, der beror på et forpligtende praksisfællesskab, hvor eleverne skal vænne sig til at hjælpe og inspirere hinanden samt bygge videre på hinandens og andres ideer.

3.2 Fagets indhold

Fagudvalget er optaget af at skabe sammenhæng mellem fagets formål og mål med konkrete og handlingsanvisende beskrivelser.

Fagudvalget er optaget af at gøre begrebet om designprocesser mere konkret og anvendeligt og skabe en tydelig sammenhæng mellem designprocesser, de håndværksmæssige færdigheder og arbejdet med materialer. Fagudvalget har drøftet, at dette kan ske ved, at greb fra designprocessen konkretiseres som en del af en håndværksmæssig proces eller produktfremstilling. Hertil har fagudvalget drøftet, at elevernes løsning af 'fej' og overraskelser i det praktisk-håndværksmæssige arbejde, må opfattes som en del af designprocessen, herunder at afprøvninger kan integreres til at forbedre løsninger.

Fagudvalget har drøftet, hvor forskelligt designprocesser tolkes i faget - både i det obligatoriske fag og i det obligatoriske valgfag. Elevers designprocesser kan varieres, være mangfoldige og rumme forskellige aspekter, så som æstetiske og sansemæssige erfaringer knyttet til oplevelser og udtryksformer. Det kan give mulighed for at arbejde med samfundsaktuelle fænomener og problemstillinger, samt mere eksistentielle og antropologiske tematikker. Fagudvalget er opmærksomme på skolers forskellige lokationer og omgivelser (land/by, natur/kultur), der kan inddrages i faget, og som dermed giver anledning til forskellige muligheder.

Fagudvalget ser kreativitet, og i denne sammenhæng designprocesser, som en kundskab, der fordrer og udvikler fantasi, forestillingsevne og dømmekraft, der alt sammen kan indgå i elevernes skabende arbejde.

Fagudvalget har diskuteret materiel kultur som et overordnet begreb, der favner genstandsanalyser, materialelære og antropologisk inspireret viden om genstandsbrug knyttet til menneskers levevis og forståelser af verden. Hertil har fagudvalget drøftet, at materiel kultur bliver en del af elevernes arbejde med designbaserede undersøgelser og skabelsesprocesser. Dette med henblik på at eleverne gennem deres arbejde i faget opnår kundskab om sig selv som kulturbrugere og kulturskabere.

Fagudvalget oplever, at bæredygtighed i de nuværende Fælles Mål for faget omhandler forståelse af ressourcer af miljø i relation til håndtering af materialer. Dertil har fagudvalget drøftet bæredygtighed med henblik på bæredygtig dannelse. Fagudvalget ser mulighed for at differentiere og lægge vægt på naturforbundethed og elevernes sansemæssige oplevelser af naturens kredsløb i de mindre klasser i faget. Hertil med fokus på opmærksomhed og nysgerrighed gennem eksperimenterende og undersøgende bearbejdning af naturmaterialer. I de større klasser i faget kan der være fokus på mere reflekterede undersøgelser af materialer, produktionsforhold og bæredygtigt design.

Fagudvalget har berørt digitale teknologier og ser, at disse bl.a. kan indgå i faget som værktøjer, dokumentation af processer og designprodukter/digitale artefakter.

3.3 Progression

Fagudvalget ønsker at tydeliggøre en progression fra indskoling til mellemtrin og mellem det obligatoriske fag og valgfaget. Herunder ser fagudvalget muligheder i forhold til håndværksmæssige teknikker og materialer, typer af processer, samt fænomener og temaer.

Fagudvalget vil gerne understøtte og give læreren inspiration til en tydelig og meningsgivende progression og har haft indledende drøftelser om, hvordan dette kan indgå i fagplanen.

Fagudvalget har drøftet, om en tydelig progression og fokusering af fagets kerneområder kan understøtte en slankning af fagets indhold.

3.4 Fornyelse og slankning

Fagudvalget har bemærket, at der er potentiale for at skabe bedre sammenhæng mellem fagets formål og indhold. Dette kan både være med til at understøtte fornyelse, men også slankning.

Derudover ser fagudvalget mulighed for at styrke fagets omverdensorientering i designprocesserne og hermed de ældre elevers engagement.

Fagudvalget har drøftet, hvordan der kan arbejdes med slankning i det videre arbejde. Fagudvalget har reflekteret over, at opgaven i at slanke faget kan være et afsæt til at konkretisere faget endnu mere.

4. Problemstillinger og opmærksomhedspunkter

Fagudvalget er opmærksomme på, at der skabes en klar progression og differentiering mellem det obligatoriske fag og valgfaget. Fagudvalget oplever, at der er en udfordring mellem bredde (tid) og dybde (håndelag) i faget. Hvis eleverne skal opleve mestring og stolthed, må de have tid til at øve sig og bygge oven på tidligere håndværksmæssige erfaringer.

Derudover har fagudvalget identificeret en central opmærksomhed i forhold til, at håndværksmæssige og produktskabende designprocesser i højere grad end i de nuværende Fælles Mål bør perspektiveres til elevernes forudsætninger og meningshorisont.

5. Fagudvalgets overvejelser om inddragelse fra 2025

Fagudvalget er meget optaget af at inddrage andre relevante stemmer i arbejdet. Fagudvalget ønsker dialog med Den Faglige Forening Håndværk og design og inspiration fra andre eksterne aktører i hele landet. Derudover ønsker fagudvalget at inddrage flere håndværk og designlærere.

Fagudvalget vil i begyndelsen af 2025 planlægge inddragelsen nærmere.